

Siyah Vezir Kendine Aşırı Yüklendi

Siyah şah, kendini yorgun hissediyordu ve bunu fark eden siyah vezir, elinden geldiğince onu desteklemeye çalışıyordu. Oyunun açılışında her iki takım da rok yapmıştı.

Beyaz vezir, şah kanadından saldırmak için b2 karesindeki fille hazırlık yapıyordu. Beyaz fil, siyah şahın önündeki g7 karesine saldırabilecek konumdaydı. Filin korumasıyla beyaz vezir bu kareden şah çekebilirse oyunu beyaz takım kazanabilirdi. Ancak f6 karesindeki siyah at, beyaz filin g7 karesine ulaşmasını engelliyordu. Bu atın sapıtılması gerekcekti.

Bu amaçla beyaz kale d1 karesine ilerleyerek d7 karesine tehdit etti. Bu piyonu alarak kale feda edeceklerdi. Eğer f6 karesindeki at bu fedayı kabul ederse b2 karesindeki filin g7 karesine giden yolu çalışacaktı. Ancak bu piyonu siyah vezir de koruyordu.

Siyah şah, vezirin şah kanadından gelen saldırısını engellemek istiyordu. Bunun için h6 piyonunun g5 karesini korumasına güvenerek g6 piyonuna g5 karesine ilerlemesini söyledi. Bu hamleyle siyah piyon, beyaz veziri tehdit etti ve aynı zamanda siyah piyon f3 karesindeki beyaz atın tehdidi altına girmiş oldu.

Beyaz at, g5 piyonunu alarak oyun dışına çıkardı. Hemen arkasından siyah piyon g5 karesine girerek beyaz atı oyun dışına çıkardı. Siyahlar kazançlı bir taş değişimi yapmışlardı. Siyah piyon, beyaz veziri tehdit ediyordu. Ancak siyah piyon boşta olduğundan beyaz vezir için bu tehdit önemli sayılmazdı.

Sevgili şahım,
sen yorulma,
ben hallederim!

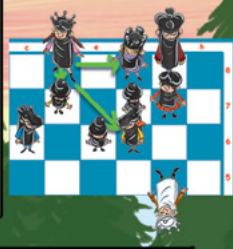

Beyaz vezir boştaki siyah piyonu, g5 karesine girerek aldı ve oyun dışına çıkardı. Böylelikle b2 karesindeki fille gitmeyi planladıkları g7 karesinin tam karşındaki bir konuma yerleşmişti. Ancak hâlâ bir engel vardı, o da f6 karesindeki siyah attı.

Siyah vezir, beyaz vezirin bu hamlesinden sonra yorgun şahına dönerek "Sevgili şahım, sen yorulma, ben hallederim." dedi.

Ardından e7 piyonunun e6 karesine ilerlemesini söyledi. Böylelikle siyah vezir, f8 karesindeki kaleyi ve d7 karesindeki piyonu ve f6 karesindeki atı koruma görevini de üstlenmiş oldu. Siyah şah, vezirinin kendisine çok yüklendiğini fark etti.

Beyaz kale, vezirin kendisine aşırı yüklenmesinden yararlanarak d7 piyonunu alarak oyun dışına çıkardı. Bu hamleyle siyah veziri de tehdit etmiş oluyordu. Kendine çok yüklendiğini fark eden siyah vezir, toparlanarak bu hamlenin devam yollarını düşünmeye başladı.

Hem siyah vezir hem de siyah at tarafından tehdit edilen d7 karesindeki kaleyi kendisinin ya da atın almasının hiçbir şey değiştirmeyeceğini fark etmişti. Kendisinin kaleyi aldığı devam yolunu düşündü.

Beyaz filin f6 karesindeki siyah atı alacağını ve g7 karesindeki siyah fili tehdit edeceğini anlamıştı. Açmazda olan siyah fil, beyaz fili alamayacağı için siyahların bir sonraki mat hamlesinden kurtuluşu yoktu.

Beyaz takımın veziri, beyaz fil tarafından korunan g7 karesine gelecekti. Siyah şahın kaçabilecek güvenli bir karesi yoktu. Böylece siyah şahın tam karşısında duran beyaz vezir, surattan mat yapacaktı.

Oyundan çekilmeyi öneriyorum.

Şahına dönerek öngördüğü devam yolunu anlattı. Yenilgiyi kabul ederek oyundan çekilmesini önerdi.

Diyagramı inceleyen siyah şah, siyah vezirin haklı olduğunu gördü. Rakip şahı kutlayarak oyundan çekildiklerini belirtti. Siyah takımın oyundan çekilmesiyle oyunu beyaz takım kazanmış oldu.

Tebrikler. Biz oyundan çekiliyoruz.

Siyah şah, özellikle maçlardan önce daha iyi dinleneceğine kendi kendine söz verdi. Siyah vezir, şahına yardım etmek amacıyla kendisine bu kadar yüklenmesinin çok yanlış olduğunu yaşayarak öğrenmişti.

Aşırı Yüklenme

Savunmada görevli bir taşın birden fazla görev almasıyla oluşur. Bu durum savunmanın zayıflamasına neden olur. Rakibin bu durumu kullanarak birden fazla görev almış taşı, görevlerin birinden uzaklaştırması yoluyla yapılan taktik bir ataktır.

Öykümüzde Oleg Romanishin ve Harold James Plaskett'in 1977 yılında yaptıkları maç anlatılmıştır. Maçın 13. hamlesinde siyahların e6 hamlesini bir hata olarak görmek mümkündür. Böylece siyah vezir d5 piyonunu, f7 karesindeki atı ve f8 karesindeki kaleyi korumak görevlerini üstlenmiştir. Beyazlar, siyah vezirin aşırı yüklenmesi durumundan yararlanmak amacıyla d7 piyonunu kalesiyle alıyor. Bu hamle (Kxd7) oyunun son hamlesidir. Seçeneği olmadığı gören Plaskett oyunu bırakıyor ve maç Romanishin kazanıyor.

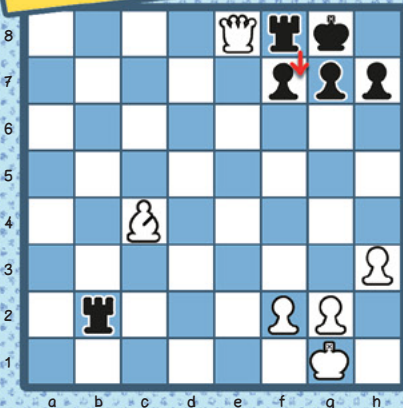

Surattan (Yüzden) Mat

Vezirin farklı bir taşın desteğiyle, rakip şahla arasında hiç boş kare olmadan, rakip şahın tam karşısında durarak yapılan mat çeşididir. Öykümüzde siyah vezirin olası devam yolu hesaplamalarında beyaz vezir, beyaz filin desteğiyle siyah takımı surattan (yüzden) mat ediyordu.

Kendinizi Deneyin

Bu diyagramdaki aşırı yüklenmiş taşı bulmayı deneyebilirsiniz.

Beyaz takımın aşırı yüklenmiş bu taşı yaptığı taktik atağını ve devamındaki iki hamlelik matı bulup kendi satranç takımınızla oynamayı deneyebilirsiniz.

Beyaz oynar.	
Beyaz	Siyah
1	
2	

Yanıt 64. sayfada.

Algül Kalay İnce
Çizim: Duygu Cigal